

ИНД - 108

Иргэний Нисэхийн Дүрэм

Агаарын тээвэрлэгчийн аюулгүйн хамгаалалтын хөтөлбөр

Иргэний нисэхийн ерөнхий газар

ДҮРМИЙН ТАЙЛБАР

ИНД-108 нь 10, эсхүл түүнээс дээш зорчигчийн суудалтай гэрчилгээжсэн агаарын хөлгөөр, Монгол Улсаас болон Монгол Улсад тогтмол агаарын тээврийн зорчигч үйлчилгээ эрхэлж байгаа агаарын тээвэрлэгчийн аюулгүйн хамгаалалтын шаардлагыг тогтооно.

Энэ Дүрэм нь, ИНД-119 (шугамын агаарын тээвэрлэгчийн гэрчилгээ эзэмшигч) болон ИНД-129-ийн (гадаадын агаарын тээвэрлэгчийн гэрчилгээ эзэмшигч) үйл ажиллагаа эрхлэгчийн гэрчилгээжүүлэлтийн хүрээнд, энэ дүрэмд заасан аюулгүйн хамгаалалтын тусгай шаардлагуудыг агуулсан Агаарын тээвэрлэгчийн аюулгүйн хамгаалалтын хөтөлбөр боловсруулах болон хэрэгжүүлэхийг агаарын тээвэрлэгчээс шаардана.

Олон улсын агаарын тээвэрлэгчид тавих аюулгүйн хамгаалалтын шаардлага нь ICAO-гийн стандарт болон зөвлөмжид нийцсэн байна.

Энэ Дүрэм нь Иргэний нисэхийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүний баталсан ИНД-108-ын цахим хувилбар бөгөөд зөвхөн ишлэл хийх зорилгоор хэрэглэнэ. Хүчин төгөлдөр ИНД-108, түүний нэмэлт, өөрчлөлтийн хуулбарыг ИНЕГ-аас, эсхүл www.mcaa.gov.mn веб сайтаас татаж авах боломжтой.

Мэдээлэл

Гишүүн улсуудын иргэний нисэхийн Дүрмийг сайжруулах замаар иргэний нисэхийн салбарт нэгдсэн нэг Дүрмийн зохицуулалтад шилжих Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагын 1992 оны 29-р чуулганы А29-3 тогтоолыг хэрэгжүүлэх зорилгоор, Монгол Улс болон Шинэ Зеланд улсын ИНЕГ-ын хооронд 1999 оны 5 сарын 6-нд байгуулсан “Техникийн Хамтын Ажиллагааны Санамж Бичиг”-ийг үндэслэн Монгол Улсын Иргэний нисэхийн дүрмийг боловсруулсан.

Өөрчлөлтийн түүх**Хүчинтэй огноо**

Анхны боловсруулалт	2002 оны 09 сарын 12
Нэмэлт, өөрчлөлт 1	2008 оны 12 сарын 09
Нэмэлт, өөрчлөлт 2	2011 оны 10 сарын 14
Нэмэлт, өөрчлөлт 3 (Шинэчлэлт)	2018 оны ... сарын ...

Тэмдэглэл: ИНД-108-ын шинэчлэлтийг монгол, англи хэл дээр, NZ Part 108 А.11-д үндэслэн боловсруулсан болно.

Гарчиг

А Бүлэг - Ерөнхий зүйл	5
108.1. Хамрах хүрээ.....	5
108.3. Нөөц.....	5
В Бүлэг - Агаарын тээвэрлэгчийн аюулгүйн хамгаалалтын хөтөлбөрийн шаардлага	5
108.51. Агаарын тээвэрлэгчийн аюулгүйн хамгаалалтын хөтөлбөр	5
108.53. Аюулгүйн хамгаалалтын шаардлага - Орон нутаг.....	5
108.55. Аюулгүйн хамгаалалтын шаардлага - Олон улс.....	7
108.57. Нислэгт олгох аюулгүйн хамгаалалтын зөвшөөрөл	11
108.59. Ажилтнуудын сургалт	11
108.60. Бүртгэл хөтлөх	12
108.61. Зөрчлийг мэдээлэх	12
108.63. Аюулгүйн үзлэг.....	12

А Бүлэг - Ерөнхий зүйл

108.1. Хамрах хүрээ

Энэ Дүрэм нь ИНД-119 болон ИНД-129-д шаардсан агаарын тээвэрлэгчийн аюулгүйн хамгаалалтын хөтөлбөрийн зохицуулалтын шаардлагыг тогтооно.

108.3. Нөөц

В Бүлэг - Агаарын тээвэрлэгчийн аюулгүйн хамгаалалтын хөтөлбөрийн шаардлага

108.51. Агаарын тээвэрлэгчийн аюулгүйн хамгаалалтын хөтөлбөр

Агаарын тээвэрлэгчийн аюулгүйн хамгаалалтын хөтөлбөр нь дараах мэдээллийг багтаана:

- (1) агаарын тээвэрлэгчийн гэрчилгээ, эсхүл гадаадын агаарын тээвэрлэгчийн гэрчилгээ эзэмших хүсэлт гаргагч нь энэ Дүрмийн хэрэгжүүлэлттэй холбоотой аливаа ажлыг бусад байгууллагаар гэрээгээр гүйцэтгүүлэхийг зорьж байгаа бол тухайн гэрээт, эсхүл бусад байгууллага нь уг агаарын тээвэрлэгчийн аюулгүйн хамгаалалтын хөтөлбөрийн шаардлагыг хангаж байгааг бататгах гэрээний нөхцөлийг;
- (2) 108.59-д шаардсан журмын дагуу, ажилтнуудын сургалт хариуцсан этгээдийн дэлгэрэнгүй мэдээллийг;
- (3) дараах зүйлээр шаардсан журмын дэлгэрэнгүй мэдээллийг:
  - (i) 108.53 - орон нутгийн аюулгүйн хамгаалалтын шаардлагын талаар;
  - (ii) 108.55 - олон улсын аюулгүйн хамгаалалтын шаардлагын талаар;
  - (iii) 108.57 - агаарын хөлгийн нислэгт олгох зөвшөөрлийн талаар;
  - (iv) 108.59 - ажилтнуудын сургалтын талаар;
  - (v) 108.61 - зөрчлийг мэдээлэх болон тайлагнах талаар.

108.53. Аюулгүйн хамгаалалтын шаардлага - Орон нутаг

(a) Орон нутгийн тогтмол агаарын тээврийн зорчигч үйлчилгээний агаарын тээвэрлэгчийн аюулгүйн хамгаалалтын хөтөлбөр нь Монгол Улсын дотор хийгдэж байгаа нислэгийн зорчигч, багийн гишүүд, газрын ажилтан, агаарын хөлөг болон байгууламжийг хууль бус үйлдлээс хамгаалах аюулгүйн хамгаалалтын журамтай байх ёстой.

(b) Энэ зүйлийн (a)-д шаардсан аюулгүйн хамгаалалтын журам нь дараах арга хэлбэрийг тогтоох ёстой:

- (1) агаарын хөлгийн бүхээгт галт зэвсэг тээвэрлэх ИНД-91.9-ийн шаардлагыг хангах;

- (2) агаарын хөлгийг булаах, тэсрэх бөмбөгөөр заналхийлэх, эсхүл бусад хууль бус үйлдлийн заналхийлэл бий болсон үед агаарын тээвэрлэгчийн зорчигч, багийн гишүүд болон газрын ажилтанд учрах аюулыг багасгах;
- (3) тухайн агаарын хөлгийг хууль бус үйлдлээс сэргийлэх зорилгоор, агаарын тээвэрлэгчийн хяналтгүй орхисон агаарын хөлөгт нэвтрэх үйлдэлд байнга хяналт тавих;
- (4) Монгол Улсын аюулгүйн хамгаалалттай аэродромын хамгаалалтын бүс, эсхүл өндөржүүлсэн хамгаалалтын бүс болон бусад аэродромын үйл ажиллагааны бүсэд агаарын тээвэрлэгчийн байгууламжаар дамжин нэвтрэх, эсхүл агаарын тээвэрлэгчийн зорчигч, ажилтан, тээш, ачаа, багц ачаа, эсхүл агаарын хөлгийн хангалтад ашигладаг бусад хаалгаар дамжин нэвтрэх үйл ажиллагаанд хяналт тавих;
- (5) тухайн агаарын тээвэрлэгчийн агаарын хөлгөөр тээвэрлэхээр зорьж байгаа тээш, ачаа, илгээмж, шуудан, агаарын хөлгийн хангалт, нөөц болон агаарын тээвэрлэгчийн хангалтад зохих аюулгүйн хамгаалалтын хяналт тавих;
- (6) хэрэв тухайн агаарын хөлгийн бүхээгт хуулийн дагуу саатуулагдсан, эсхүл хууль хяналтын байгууллагын хяналтад аялах шаардлагатай нэг, эсхүл түүнээс дээш этгээдийг тээвэрлэх бол тэднийг харгалзагчтай байхыг шаардсан эсэхээс үл хамааран, нислэгийг аюулгүй гүйцэтгэх нөхцөлийг хангаж, тухайн хөлгийн даргад мэдэгдэх;
- (7) хэрэв зорчигч тухайн агаарын хөлөгт суугаагүй бол агаарын тээвэрлэгч болон хөлгийн дарга эрсдэлийг үнэлж, агаарын хөлөгт байгаа тухайн зорчигчийн тээшийг тээвэрлэх эсэхийг шийдэх;
- (8) хэрэв Сайд, эсхүл Дарга хууль бус үйлдэл хийхэд ашиглаж болох зэвсэг, тэсрэх бодис, бусад аюултай хэрэгсэл, эд зүйл, эсхүл бодисыг агаарын тээвэрлэгчийн агаарын хөлөгт авч орохоос сэргийлэх зорилгоор бүх зорчигч, багийн гишүүд болон тэдгээрийн гар тээшинд аюулгүйн үзлэг хийхийг шаарддаг бол тэдгээрийг агаарын тээвэрлэгчийн агаарын хөлгийн бүхээгт орохын өмнө 108.63-ын дагуу аюулгүйн үзлэг хийх;
- (9) хэрэв Сайд, эсхүл Дарга хууль бус үйлдэл хийхэд ашиглаж болох зэвсэг, тэсрэх бодис, бусад аюултай хэрэгсэл, эд зүйл, эсхүл бодис агаарын тээвэрлэгчийн агаарын хөлөгт ачигдахаас сэргийлэх зорилгоор гар тээшнээс бусад бүх тээшинд аюулгүйн үзлэг хийхийг шаарддаг бол тэдгээрийг агаарын тээвэрлэгчийн агаарын хөлөгт ачихын өмнө 108.63-ын дагуу аюулгүйн үзлэг хийх;
- (10) хэрэв Дарга агаарын хөлөгт байгаа этгээд, эсхүл агаарын хөлөг, эсхүл аэродромд учрах аюулгүйн хамгаалалтын эрсдэлийн түвшин нэмэгдсэнийг илрүүлсэн, эсхүл сэжиглэж байгаа бөгөөд энэ нь орон нутгийн нислэгийн үйл ажиллагаанд хамгаалалтын нэмэлт арга хэмжээг шаардаж байгаа бол тухайн агаарын тээвэрлэгчийн үйлчилгээний аюулгүйн хамгаалалтыг сайжруулах хамгаалалтын түр арга хэмжээг авах;

(11) нислэгийн үед агаарын тээвэрлэгчийн агаарын хөлгийн нисэх багийн бүхээгт зөвшөөрөлгүй этгээд нэвтрэхээс сэргийлэх.

(с) Энэ зүйлийн (b)(6)-д шаардсан журам нь, тогтмол агаарын тээврийн зорчигч үйлчилгээний нислэгээр хуулийн дагуу саатуулагдсан этгээдийг тээвэрлэхтэй холбоотой дараах арга хэмжээг бататгах журмыг багтаасан байх ёстой:

- (1) тухайн этгээд нь харгалзагчтай байх;
- (2) харгалзагч нь тухайн этгээд зэвсэг болгон ашиглаж болох аливаа эд зүйл авч яваагүй болохыг бататгах;
- (3) харгалзагч нь тухайн этгээдийн үйлдлийг хязгаарлахад тохирох хэрэгслээр тоноглогдсон байх;
- (4) тухайн этгээдийн суудлын байрлал болон аюулгүйн хамгаалалтын зохицуулалтын талаар хөлгийн дарга болон бүхээгийн ахлах ажилтанд мэдэгдэх;
- (5) тухайн этгээд, түүний харгалзагчид согтууруулах ундаагаар үйлчлэхгүй байх;
- (6) тухайн этгээдийн хэрэглээнд металл хэрэгсэл ашиглахгүй байх;
- (7) тухайн этгээдийг ослын гарцын зэргэлдээх суудалд, эсхүл эгнээнд суулгахгүй байх;
- (8) тухайн этгээдийг, нислэгийг аюулгүй гүйцэтгэх нөхцөлийг бүрдүүлсэн суудалд суулгах;
- (9) гэрчилгээжсэн зорчигчийн суудлын багтаамж нь 29, эсхүл түүнээс цөөн суудалтай агаарын хөлөгт 1-ээс дээшгүй саатуулагдсан этгээдийг тээвэрлэх ба гэрчилгээжсэн зорчигчийн суудлын багтаамжийн нэмэлт 25 суудал бүрд 1-ээс дээшгүй саатуулагдсан этгээдийг нэмж тээвэрлэх.

108.55. Аюулгүйн хамгаалалтын шаардлага - Олон улс

(a) Олон улсын тогтмол агаарын тээврийн зорчигч үйлчилгээний агаарын тээвэрлэгчийн аюулгүйн хамгаалалтын хөтөлбөр нь Монгол Улсад, эсхүл Монгол Улсаас хийгдэж байгаа нислэгийн зорчигч, багийн гишүүд, газрын ажилтан, агаарын хөлөг болон байгууламжийг хууль бус үйлдлээс хамгаалах аюулгүйн хамгаалалтын журамтай байх ёстой.

(b) Энэ зүйлийн (a)-д шаардсан аюулгүйн хамгаалалтын журам нь дараах арга хэлбэрийг тогтоох ёстой:

- (1) агаарын хөлгийн бүхээгт галт зэвсэг тээвэрлэх ИНД-91.9-ийн шаардлагыг хангах;
- (2) агаарын хөлгийг булаах, тэсрэх бөмбөгийн заналхийлэл, эсхүл хууль бус үйлдлийн бусад заналхийлэл бий болсон үед агаарын тээвэрлэгчийн зорчигч, багийн гишүүд болон газрын ажилтанд учрах аюулыг багасгах;
- (3) агаарын тээвэрлэгчийн хяналтгүй орхисон агаарын хөлгийг хууль бус үйлдлээс сэргийлэх зорилгоор тухайн агаарын хөлөгт нэвтрэх үйл ажиллагаанд байнгын хяналт тавих;

- (4) Монгол Улсын аюулгүйн хамгаалалттай аэродромын хамгаалалтын бүс, эсхүл өндөржүүлсэн хамгаалалтын бүс болон бусад аэродромын үйл ажиллагааны бүсэд агаарын тээвэрлэгчийн байгууламжаар дамжин нэвтрэх, эсхүл агаарын тээвэрлэгчийн зорчигч, ажилтан, тээш, ачаа, багц ачаа, эсхүл агаарын хөлгийн хангалтад ашигладаг бусад хаалгаар дамжин нэвтрэх үйл ажиллагаанд хяналт тавих;
- (5) хэрэв Дарга агаарын хөлөгт байгаа этгээд, эсхүл агаарын хөлөг, эсхүл аэродромд учрах аюулгүйн хамгаалалтын эрсдэлийн түвшин нэмэгдсэнийг илрүүлсэн, эсхүл сэжиглэж байгаа бөгөөд энэ нь аюулгүйн хамгаалалтын нэмэлт арга хэмжээ авахыг шаардаж байгаа бол Монгол Улсад, эсхүл Монгол Улсаас нислэг үйлдэж байгаа агаарын тээвэрлэгчийн үйлчилгээний аюулгүйн хамгаалалтыг сайжруулах түр арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх;
- (6) энэ зүйлийн (с)-г харгалзан, агаарын тээвэрлэгчийн агаарын хөлгөөр тээвэрлэхээр зорьж байгаа тээш, ачаа, илгээмж болон шууданд зохих аюулгүйн хамгаалалтын хяналт тавих;
- (7) хэрэв тухайн агаарын хөлгийн бүхээгт хуулийн дагуу саатуулагдсан, эсхүл хууль хяналтын байгууллагын хяналтын дор аялах шаардлагатай нэг, эсхүл түүнээс дээш этгээдийг тээвэрлэх бол тэднийг харгалзагчтай байхыг шаардсан эсэхээс үл хамааран, нислэгийг аюулгүй гүйцэтгэх нөхцөлийг хангаж, тухайн хөлгийн даргад мэдэгдэх;
- (8) агаарын тээвэрлэгчийн агаарын хөлгийн бүхээгт зорчигч зөвшөөрөлгүй эд зүйл авч орохоос сэргийлж дамжин өнгөрөх, эсхүл шилжин суух зорчигч болон зорчигчийн гар тээшинд хяналт тавих;
- (9) дараахаас бусад тохиолдолд дамжин өнгөрөх нислэгээс буусан зорчигчийн үлдээсэн эд зүйлийг агаарын хөлгөөс буулгах, эсхүл нислэг эхлэхийн өмнө бусад арга хэмжээг зохих хэлбэрээр авах:
  - (i) тухайн нислэг эхэлсэн Улсын зорчигчийн аюулгүйн үзлэгийн ажиллагаа нь Даргын хүлээн зөвшөөрөхүйц бол; эсхүл
  - (ii) тухайн нислэг нь хуваарьт бус буулт хийж байгаа бол.
- (10) агаарын тээвэрлэгчийн агаарын хөлөгт тээвэрлэхээр аэродром дотор шилжүүлэн зөөвөрлөх тээш, ачаа, шуудан, агаарын хөлгийн хангалт, нөөц болон агаарын тээвэрлэгчийн хангалтад аюулгүйн хамгаалалтын хяналт тавих;
- (11) ачаа, эсхүл шуудангаас бусад, гэхдээ агаарын тээвэрлэгчийн агаарын хөлгөөр тээвэрлэхээр зорьж байгаа илгээх барааны баглаа боодол бүрд (дагалдаагүй, эсхүл арилжааны буухиа хүргэлтийн үйлчилгээ ашиглаж байгаагаас үл хамааран) аюулгүйн үзлэг хийх;
- (12) хууль бус үйлдэл хийхэд ашиглаж болох зэвсэг, тэсрэх бодис, эсхүл бусад аюултай эд зүйл, эсхүл бодисыг агаарын тээвэрлэгчийн агаарын хөлөгт авч орохоос сэргийлэх зорилгоор бүх зорчигч, багийн гишүүд болон тэдгээрийн гар тээшинд агаарын тээвэрлэгчийн агаарын хөлгийн бүхээгт орохын өмнө 108.63-ын дагуу аюулгүйн үзлэг хийх;

- (13) агаарын хөлөгт суугаагүй зорчигчийн тээшийг энэ зүйлийн (17)-д шаардсаны дагуу тээвэрлэхийг зөвшөөрснөөс бусад тохиолдолд тээвэрлэхээс сэргийлэх;
  - (14) тухайн чиглэлийн агаарын хөлөгт, хууль бус үйлдэл хийхэд ашиглаж болох зэвсэг, тэсрэх бодис, бусад аюултай эд зүйл, эсхүл бодисыг нууж болох аливаа сэжигтэй эд зүйл, эсхүл хэвийн бус байдлыг илрүүлэх журмыг багтаасан нислэгийн өмнөх үзлэг хийх;
  - (15) хэрэв нисэх буудлын бүртгэлийн цэгээс өөр газраас эхлэлтэй тээшийг зорчигчийн нислэгээр тээвэрлэх бол тухайн бүртгэсэн цэгээс агаарын тээвэрлэгчийн агаарын хөлгийн бүхээгт байрлуулах хүртэл тээшинд аюулгүйн хамгаалалтын хяналт тавих;
  - (16) энэ зүйлийн (h)-д зааснаас бусад тохиолдолд хууль бус үйлдэл хийхэд ашиглаж болох зэвсэг, тэсрэх бодис, эсхүл бусад аюултай эд зүйл, эсхүл бодисыг агаарын тээвэрлэгчийн агаарын хөлөгт ачихаас сэргийлэх зорилгоор, гар тээшнээс бусад, тээшин дэх бүх эд зүйлийг агаарын тээвэрлэгчийн агаарын хөлөгт ачихын өмнө 108.63-ын дагуу аюулгүйн үзлэг хийх;
  - (17) зөвхөн тухайн агаарын тээвэрлэгчийн зөвшөөрсөн тээшийг тээвэрлэх;
  - (18) нислэгийн үед агаарын тээвэрлэгчийн агаарын хөлгийн нисэх багийн бүхээгт зөвшөөрөлгүй этгээд нэвтрэхээс сэргийлэх.
- (c) Дараахаас бусад тохиолдолд агаарын тээвэрлэгчийг зорчигч тээвэрлэж байгаа агаарын хөлөгт ачаа, эсхүл шуудан ачихыг зөвшөөрөхийг хориглоно:
- (1) тухайн ачаа, эсхүл шууданг Зохицуулалттай агаарын ачааны байгууллагаас хүлээн авсан ба тухайн ачаа, эсхүл шуудангаар илгээх бараанд:
    - (i) Зохицуулалттай агаарын ачааны байгууллагаас олгосон аюулгүйн хамгаалалтын мэдэгдэл дагалдсан;
    - (ii) тухайн илгээх бараанд гэмтэл учруулаагүй болохыг бататгах шалгалтыг агаарын тээвэрлэгч хийсэн, эсхүл
  - (2) хэрэв агаарын тээвэрлэгч нь бусад этгээдээс ачаа, эсхүл шуудан хүлээн авахыг зөвшөөрч байгаа бол тухайн ачаа, эсхүл шууданд энэ зүйлийн (d)-д заасны дагуу зохих аюулгүйн хамгаалалтын хяналт тавьсан, эсхүл
  - (3) энэ зүйлийн (c)(1) болон (2)-т заасныг үл харгалзан, хэрэв Сайд, эсхүл Даргаас тухайн ачаа, эсхүл шууданд аюулгүйн үзлэг хийх чиглэл өгсөн бол тухайн ачаа, эсхүл шууданд өгөгдсөн чиглэлийн дагуу аюулгүйн үзлэг хийж, аюулгүй хэлбэрээр хадгалсан.
- (d) Хэрэв агаарын тээвэрлэгч нь бусад этгээдээс ачаа, эсхүл шуудан хүлээн авахыг зөвшөөрдөг бол тухайн агаарын тээвэрлэгч энэ зүйлийн (c)(2)-т шаардсан аюулгүйн хамгаалалтын хяналт нь ИНД-109-ийн шаардлагыг хангаж байгааг бататгах зорилгоор, дараах дүрмээр шаардсантай дүйцэх байгууламж болон журамтай байх үүрэгтэй:
- (1) ИНД-109.53 - Байгууламжийн шаардлага;

- (2) ИНД-109.55 - Ачаа болон шуудангийн аюулгүйн хамгаалалтын хяналтын журам;
- (3) ИНД-109.57 - Аюулгүйн үзлэгийн журам;
- (4) ИНД-109.59 - Зөвшөөрлийн журам;
- (5) ИНД-109.61 - Бүртгэлтэй харилцагчийн журам болон бүртгэл;
- (6) ИНД-109.63 - Ажилтнуудын сургалт;
- (7) ИНД-109.65 - Ачааны аюулгүйн хамгаалалтын зөрчил;
- (8) ИНД-109.67 - Бүртгэл хөтлөх.

(e) Энэ зүйлийн (d)-д шаардсан байгууламж болон журмын дэлгэрэнгүй мэдээлэл нь ИНД-119, эсхүл ИНД-129-д шаардсан агаарын тээвэрлэгчийн аюулгүйн хамгаалалтын хөтөлбөрт багтсан байх ёстой.

(f) Энэ зүйлийн (b)(7)-д шаардсан журам нь тогтмол агаарын тээврийн зорчигч үйлчилгээний нислэгээр хуулийн дагуу саатуулагдсан этгээдийг тээвэрлэхтэй холбоотой дараах шаардлагыг бататгах журмыг багтаасан байх ёстой:

- (1) тухайн этгээд нь харгалзагчтай байх;
- (2) харгалзагч нь тухайн этгээд зэвсэг болгон ашиглаж болох аливаа эд зүйл авч яваагүй болохыг бататгах;
- (3) харгалзагч нь тухайн этгээдийн үйлдлийг хязгаарлахад тохирох хэрэгслээр тоноглогдсон байх;
- (4) тухайн этгээдийн суудлын байрлал болон аюулгүйн хамгаалалтын зохицуулалтын талаар хөлгийн дарга болон бүхээгийн ахлах ажилтанд мэдэгдэх;
- (5) тухайн этгээд, түүний харгалзагчид согтууруулах ундаагаар үйлчлэхгүй байх;
- (6) тухайн этгээдийн хэрэглээнд металл хэрэгсэл ашиглахгүй байх;
- (7) тухайн этгээдийг ослын гарцын зэргэлдээх суудалд, эсхүл эгнээнд суулгахгүй байх;
- (8) тухайн этгээдийг, нислэгийг аюулгүй гүйцэтгэх нөхцөлийг бүрдүүлсэн суудалд суулгах;
- (9) гэрчилгээжсэн зорчигчийн суудлын багтаамж нь 29, эсхүл түүнээс цөөн суудалтай агаарын хөлөгт 1-ээс дээшгүй саатуулагдсан этгээдийг тээвэрлэх ба гэрчилгээжсэн зорчигчийн суудлын багтаамжийн нэмэлт 25 суудал бүрд 1-ээс дээшгүй саатуулагдсан этгээдийг нэмж тээвэрлэх.

(g) Хэрэв орон нутгийн агаарын тээвэрлэгч олон улсын агаарын тээвэрлэгчийн нэрийн өмнөөс, эсхүл олон улсын тогтмол агаарын тээврийн зорчигч үйлчилгээний дамжуулан тээвэрлэлийн зорчигч, эсхүл тээшний бүртгэлийг гүйцэтгэдэг бол олон улсын агаарын тээвэрлэгч нь, орон нутгийн агаарын тээвэрлэгч тухайн олон улсын агаарын тээвэрлэгчийн аюулгүйн хамгаалалтын хөтөлбөрийг мөрддөг болохыг бататгах үүрэгтэй.

(h) Сайд, эсхүл Дарга тухайн тээшинд аюулгүйн үзлэг хийгдсэн байхыг шаардсанаас бусад тохиолдолд энэ зүйлийн (b)(16) нь олон улсын дамжин өнгөрөх болон шилжин ачигдах тээшинд хамаарахгүй.

(i) Энэ зүйлийн (c)(1) болон (2)-ын шаардлага нь дараах ачаа, эсхүл шууданд хамаарахгүй:

- (1) илгээж байгаа дипломат байгууллагын албан ёсны гарын үсэг бүхий албан тоот дагалдсан, түүний шинж чанарыг таних гадна тэмдэглэгээтэй, дипломат сав боодолд зөөгдөж байгаа дипломат шуудан; эсхүл
- (2) олон улсын дамжин өнгөрөх болон шилжин ачигдах ачаа, эсхүл шуудан.

(j) [Хүчингүй]

108.57. Нислэгт олгох аюулгүйн хамгаалалтын зөвшөөрөл

Агаарын тээвэрлэгчийн аюулгүйн хамгаалалтын хөтөлбөр бүр нь агаарын тээврийн үйл ажиллагаанд оролцож байгаа агаарын хөлөгт Монгол Улсын аливаа аэродромоос нисэн гарах зөвшөөрөл өгөхийн өмнө тухайн нислэгт холбогдох аюулгүйн хамгаалалтын хөтөлбөрийг хангасныг бататгах журамтай байна.

108.59. Ажилтнуудын сургалт

(a) Агаарын тээвэрлэгчийн аюулгүйн хамгаалалтын хөтөлбөр нь дараах шаардлагыг бататгах журамтай байх ёстой:

- (1) аюулгүйн хамгаалалтын хөтөлбөрт дэлгэрэнгүй заасан аюулгүйн хамгаалалтын журмыг хэрэгжүүлэх үүрэг бүхий ажилтнууд нь үүргээ чадварлагаар гүйцэтгэхэд хангалттай сургагдсан байх;
- (2) тухайн агаарын хөлгийн техник үйлчилгээ болон бусад үйлчилгээнд ажиллаж байгаа бусад бүх ажилтнууд нь агаарын тээвэрлэгч болон нисэхийн аюулгүйн хамгаалалтын талаар үндсэн мэдлэгтэй байх;
- (3) сургалтыг агаарын тээвэрлэгчээс зөвшөөрөгдсөн этгээдийн удирдан зохион байгуулсан хэлбэрээр гүйцэтгэсэн байх;
- (4) сургалтад хамрагдсан байхыг шаардсан этгээд бүр нь сургалтын хөтөлбөрийн давтан сургалтын хэсэгт 3 жилээс ихгүй давтамжтай хамрагдах.

(b) Энэ зүйлийн (a)-д шаардсан журам нь дараах зүйлийг агуулсан байх ёстой:

- (1) анхан шатны сургалт болон давтан сургалтын холбогдох хэсгүүд;
- (2) тухайн хийсэн сургалтад тохирох мэдлэгийн шалгалт, эсхүл ур чадварын үнэлгээ;
- (3) холбогдох аюулгүйн хамгаалалтын хяналтын үүрэг тус бүрээр сургалтын хөтөлбөрийн задаргаа.

108.60. Бүртгэл хөтлөх

(a) Агаарын тээвэрлэгчийн аюулгүйн хамгаалалтын хөтөлбөр нь, 108.59-ийн дагуу сургагдсан байхыг шаардсан этгээд бүрийн нягт нямбай бүртгэлийг хөтлөхөд шаардлагатай, тухайн бүртгэлийг таньж тогтоох, цуглуулах, индексжүүлэх, хадгалах, хөтлөх болон устгах дараах дэлгэрэнгүй мэдээллийг багтаасан журамтай байх ёстой:

- (1) хийсэн сургалтын хэсэг бүрийн;
- (2) тухайн хийсэн сургалтад тохирох мэдлэгийн шалгалт, эсхүл ур чадварын үнэлгээний.

(b) [Хүчингүй]

108.61. Зөрчлийг мэдээлэх

Агаарын тээвэрлэгчийн аюулгүйн хамгаалалтын хөтөлбөр нь тухайн агаарын тээвэрлэгчийн агаарын хөлөгтэй холбоотой аюулгүйн хамгаалалтын аливаа зөрчлийн талаар ИНД-12-ын дагуу Даргад мэдээлэх, хэрэв хамааралтай бол тайлагнах журамтай байна.

108.63. Аюулгүйн үзлэг

Энэ дүрмийн 108.53 болон 108.55-д шаардсан зорчигч, багийн гишүүд болон тээшний аюулгүйн үзлэгийг дараах байгууллага гүйцэтгэх ёстой:

- (1) Монгол Улсаас, эсхүл Монгол Улсад үйл ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа агаарын хөлгийн хувьд ИНД-140-ийн дагуу олгосон нисэхийн аюулгүйн хамгаалалтын үйлчилгээний байгууллагын гэрчилгээ эзэмшигч;
- (2) Монгол Улсын гаднах аэродромоос үйл ажиллагаанд оролцож байгаа Монгол Улсын бүртгэлтэй агаарын хөлгийн хувьд нисэн гарах тухайн улсын зохих эрх бүхий байгууллагаас зөвшөөрсөн аюулгүйн үзлэг хийх байгууллага.

--oOo--